

Spec. Marko Andrejić,
kapetan, dipl. inž.

ANALIZA FUNKCIJA POZADINSKOG BATALJONA BRIGADE KoV

Uvod

Polazna osnova za izučavanje rukovođenja i komandovanja pozadinskim bataljonom je analiza i izbor ključnih funkcija koje presudno utiču na funkcionisanje pozadinskog bataljona.

Pod funkcijama pozadinskog bataljona podrazumevamo skup određenih delatnosti, grupisanih po srodnosti, pomoću kojih pozadinski bataljon, uz odgovarajuću organizaciju rada, ostvaruje deo zadatka u okviru opšteg zadatka koji ima, a to je pozadinsko obezbeđenje jedinica brigade.

Pri izboru adekvatnog pozadinskog bataljona (pozb), pridržavajući se preporuka o izboru »proizvoda predstavnika« [1], odnosno »adekvatnog uzorka«, izabran je pozb mtbr jer svojim svojstvima najbolje oslikava srodne jedinice.

Osnove za realizaciju funkcija predstavljaju namena pozb i ciljevi njegovog funkcionisanja.

Kroz obavljanje funkcija obezbeđuju se materijalno-zdravstveni uslovi za izvršenje namenskih zadataka, za život, rad i borbu jedinica brigade, bez obzira na obim angažovanih resursa i angažovane subjekte. Za razliku od njih, organizacijom se precizno određuje koje snage, kako, kada i gde izvršavaju zadatak.

Pod resursima podrazumevamo sve ljudske i materijalne potencijale pozb, čijim angažovanjem (dostavom ili utroškom) pozb ostvaruje efikasno pozadinsko obezbeđenje jedinica brigade.

Sve funkcije pozb ne angažuju podjednako odgovarajuće resurse a, takođe, i različito utiču na funkcionisanje sistema (pozb), pa ih zbog toga treba analizirati i iznaći najznačajniju (najuticajniju) za funkcionisanje sistema.

Funkcije i zadaci pozadinskog bataljona

U borbenim dejstvima pozb izvršava sledeće funkcije:

- operativna;
- snabdevanje;
- održavanje;
- zdravstvena zaštita;
- veterinarska zaštita;
- ishrana;
- protivpožarna zaštita.

Za izvršenje ovih funkcija pozb raspolaze adekvatnim formacijskim jedinicama. Te funkcije prožimaju se kroz sve zadatke koje pozb izvršava.

U cilju uspešne podrške upravljanja pozadinskim bataljonom, potrebno je izvršiti klasifikaciju zadataka koje

pozab izvršava u okviru navedenih funkcija, njihovo poopštavanje i grupisanje po srodnosti, kako bi se navedene funkcije mogle uspešno informatički podržati.

Zadatke koje pozab izvršava pri obavljanju svojih funkcija možemo podeliti u nekoliko grupa — klasa:

— zadaci planiranja i pripremanja: izvršenja održavanja, izvršenja snabdevanja, obuke potčinjenih jedinica, pripreme hrane, preventivno-medicinske zaštite i zbrinjavanja povređenih i obolelih;

— zadaci praćenja: stanja, rokova, izvršenja zadataka, oštećenja i gubitaka u pozab, ponašanja pojedinih podsistema u borbi, utroška resursa i okruženja;

— zadaci analize: realizacija namenskih zadataka, kontrole, planova rada, informacija, vremena, ideja, iskustava, opravdanosti rešenja, mogućnosti, stanja i ponašanja, uticaja, gubitaka, resursa;

— zadaci upravljanja, rukovođenja i komandovanja: procesima, poslovima i zadacima, organizacionim jedinicama, resursima;

— zadaci obrade i izrade: dokumenta, informacija, podataka, izveštaja, pregleda, proračuna i uputstava;

— zadaci distribucije, prevoženja i transporta: informacija i materijalnih sredstava.

Funkcije kojima se stvaraju uslovi za realizaciju brojnih zadataka koje izvršava pozadinski bataljon nisu podjednako značajne sa aspekta određenih kriterijuma. Normalno, pažnja se koncentriše na značajnije, odnosno na one koji se po nekom svom obeležju, značajnom za sistem, izdvajaju od ostalih.

To je jedna od postavki »upravljanja i rukovođenja prema izuzecima«.

Za te potrebe razvijena je metoda analize zasnovane na zakonu Pareto-a (ABC analiza), koja omogućuje postu-

pak klasifikacije i grupisanja elemenata kako bi se omogućilo izdvajanje najznačajnijih.

Suština ABC metoda je sledeća:

Veoma je velika verovatnoća da će između velikog broja bilo kojih elemenata, samo jedan manji broj njih biti izuzetno visoko zastupljen po značaju, vrednosti, angažovanim resursima, težini, dužini, površini, kvadraturi, već zavisno od prirode i svojstava posmatranih elemenata sistema. Ova grupa elemenata iznosi 20 do 30% od ukupnog broja grupa, a participira po vrednosti sa 70 do 80% u 100% (ukupnoj vrednosti) vrednosti svih elemenata. Ovu grupu elemenata označavamo sa »A«.

Drugu, B grupu, čini daljih oko 25% od ukupnog broja elemenata, a po vrednosti ova grupa participira sa 20 do 25% u ukupnom iznosu.

Ostali elementi čine grupu C.

Elementi mogu biti podvrgnuti oceni na osnovu jednog ili više kriterijuma koji su različiti po značaju.

S obzirom na činjenicu da je često teško vršiti rangiranje kriterijuma, primenu ABC metoda treba vršiti za svaki od usvojenih kriterijuma, a rezultate radi preglednosti dati tabelarno (tabela 1). U koloni »Σ« (suma) upisuju se frekvencije pripadnosti pojedinih elemenata po usvojenim kriterijumima za A, B odnosno C.

Najveća učestalost elemenata u grupi A očigledno izdvaja (sa stanovišta usvojenih kriterijuma) posmatrani element u okviru posmatrane celine.

Prednost ovakve klasifikacije je velika prilikom izdvajanja najznačajnijih elemenata iz grupe, prema adekvatno usvojenim kriterijumima, sa usmeravanjem težišta na rešavanje problema koji se na njih odnose. Ovim se rešava najveći broj problema, a zapostavljaju oni koji zahtevaju angažovanje resursa a ne daju odgovarajući ekvivalent u efektima.

Tabela 1

ELEMENT \ KRITERIJUM	I			II			III			Suma		
	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C

U borbenim dejstvima težište angažovanja treba imati na funkcijama i zadacima koji najviše opterećuju pozbu i čijim se rešavanjem ostvaruju maksimalni efekti.

ABC analiza funkcija pozadinskog bataljona

U cilju uspešnog upravljanja pozbu u b/d potrebno je sagledati koje su funkcije najznačajnije za praćenje, odnosno koje angažuju najveći procenat ljudstva, najveće materijalne resurse i koje su najuticajnije za funkcionisanje pozbu kao sistema.

Analiza je rađena u skladu sa taktičkim zadatkom »korpus u odbrani«, a odnosi se na pozbu mtbr iz prvog borbenog ešelona koja izvršava trodnevni zadatak.

Polazeći od osnovnih postavki ABC analize, za uticajne kriterijume izabrali smo sledeće:

I — obim angažovanja ljudskih resursa pri realizaciji funkcije;

II — obim angažovanja materijalnih resursa pri realizaciji funkcije;

III — uticaj funkcije na efikasnost funkcionisanja sistema (pozbu).

Angažovanje ljudstva možemo posmatrati sa više aspekata:

— ukupan broj angažovanog ljudstva po svim specijalnostima;

— ukupan broj angažovanih specijalnosti;

— broj angažovanih starešina (komandnog kadra).

U ovom radu razmatran je ukupan broj angažovanog ljudstva, a ostali modaliteti upotrebe ovog resursa proporcionalne su ukupnom broju angažovanog ljudstva.

Angažovanje materijalnih resursa možemo posmatrati sa aspekta:

— ukupne količine materijalnih sredstava koja se doture jedinicama u toku borbenih dejstava (čiji se utrošak planira) pri realizaciji određene funkcije;

— značaja pojedinih materijalnih sredstava koja se doturaju, za život, rad i borbu jedinica.

Ovom prilikom u razmatranje je uzeta ukupna količina materijalnih sredstava koja se doturi jedinicama brigade (koja se planira utrošiti) pri izvršenju trodnevnog zadatka.

Dobijeni rezultati ABC analize prikazani su u tabeli 2.

U cilju preciznijeg utvrđivanja i prikaza angažovanosti resursa po funkcijama, uticaja funkcija na sistem i izbora kritične funkcije, gde se treba te-

Tabela 2

ELEMENT	KRITERIJUM									Suma					
	I			II			III			A	B	C			
OPERATIVNA FUNKCIJA	+	-	-	-	-	-	+	+	-	-	-	-	2	-	1
SNABDEVANJE	+	-	-	+	-	-	+	-	-	-	-	-	3	-	-
ODRŽAVANJE	-	+	-	+	-	-	-	-	+	-	-	-	2	1	-
ISHRANA	-	-	+	+	-	-	+	-	-	-	-	-	1	1	1
ZDRAUSTVENA ZAŠTITA	-	+	-	+	-	-	+	-	-	-	-	-	3	-	-
PROTIUPOŽARNA ZAŠTITA	-	-	+	-	+	-	-	-	+	-	-	-	-	-	3
VETERINARSKA ZAŠTITA	-	-	+	-	+	-	-	-	+	-	-	-	-	-	3

Tabela 3

ELEMENTI	KRITERIJUMI		
	ANGAŽOVANOST RESURSA U %		UTICAJ NA SISTEM U %
FUNKCIJE POZADIN- SKOG BATALJONA	LJUDSKI	MATERIJALNI	
OPERATIVNA	21,76		29
SNABDEVANJE	42,54	99,47	25
ODRŽAVANJE	11,98	0,16	7
ISHRANA	5,37	0,29	21
ZDRAUSTV. ZAŠTITA	15,64	0,07	15
PROTIUPOŽARNA ZAŠ.	2,44		2
VETERINARSKA ZAŠ.	0,20		1

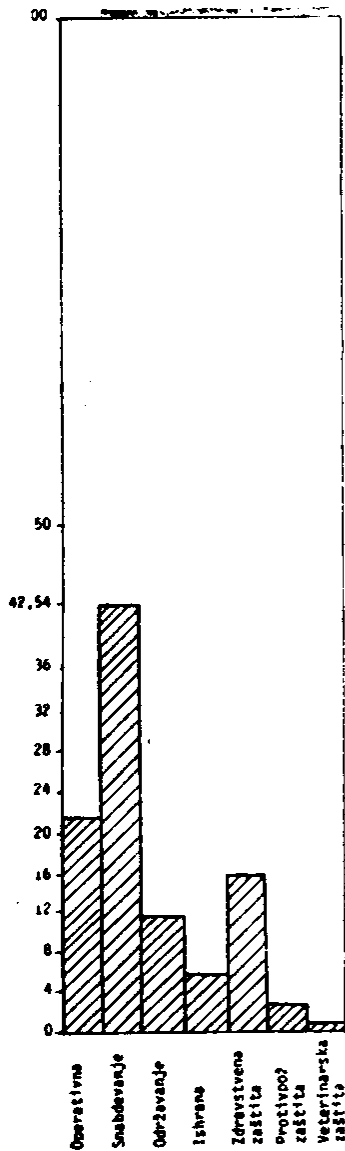
žišno angažovati, izvršen je proračun i rezultati su prikazani numerički u tabeli 3.

Podaci o angažovanju ljudstva pri realizaciji pojedinih funkcija dobijeni su na osnovu podataka iz formacije konkretne jedinice.

Podaci o utrošku materijalnih resursa dobijeni su na osnovu brigadi odobrenih utrošaka TMS za izvršenje trodnevnog zadatka u okviru korpusne operacije.

Utrošak r/d, intendantskih i sanitetskih materijalnih sredstava određen je na osnovu normativa, iskustava sa vežbi, ekspertskom procenom, na osnovu »taktičko-tehničkog priručnika« i »prosečnih normi utroška materijalnih sredstava i gubitaka žive sile i materijalnih sredstava za JNA u ratu«.

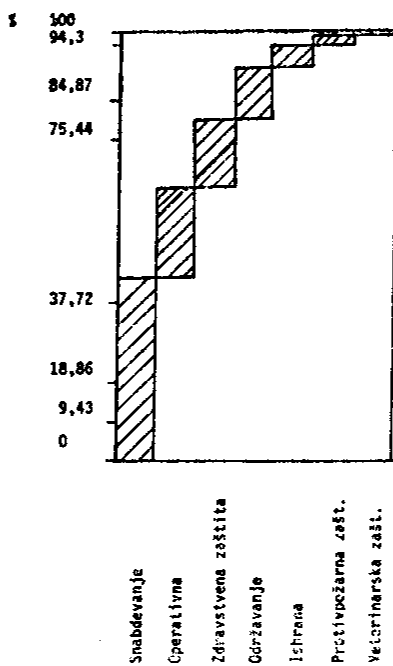
Materijalni resursi koji se utroše pri realizaciji operativne funkcije, veterinarske zaštite i protivpožarne zaštite su neznatni u odnosu na utrošak

Sl. 1 — Pregled angažovanja ljudstva pozb po osnovnim funkcijama

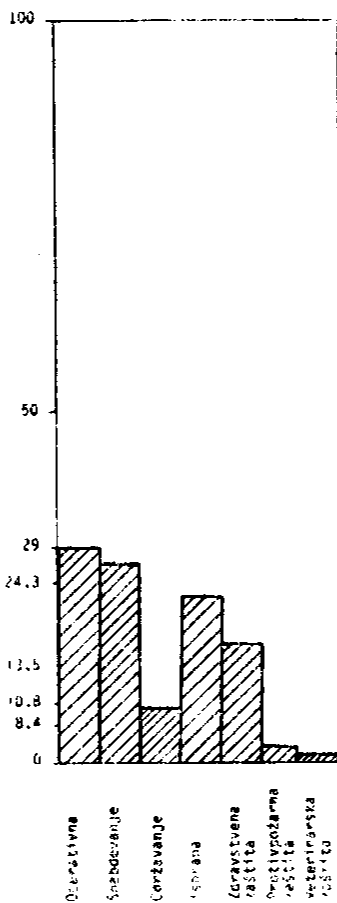
Sl. 4 — Pareto dijagram utroška materijalnih resursa pozb po osnovnim funkcijama

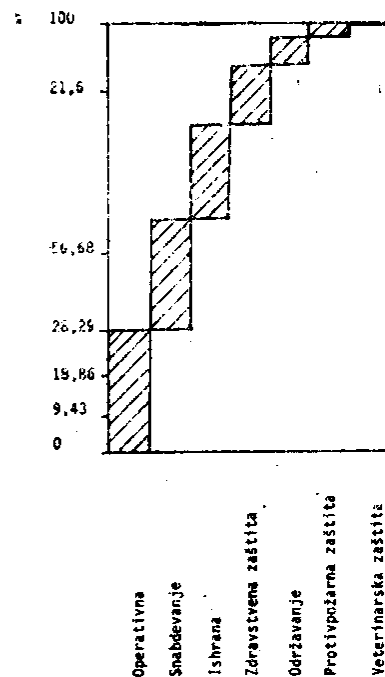
Sl. 2 — Pareto dijagram angažovanja ljudstva pozb po osnovnim funkcijama

Sl. 3 — Pregled angažovanja-utroška materijalnih resursa pozb po osnovnim funkcijama

Sl. 5 — Pregled uticaja osnovnih funkcija na efikasnost pozadinskog bataljona

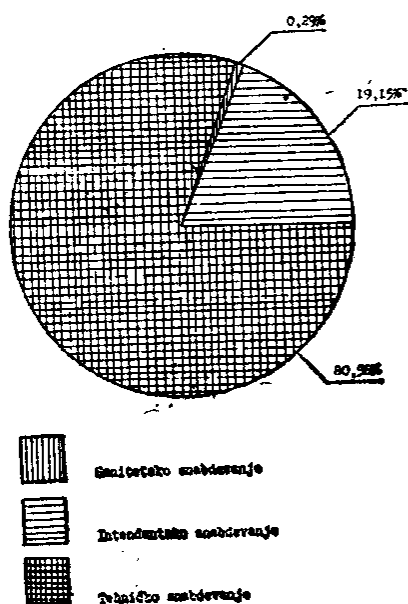

Sl. 6 — Pareto dijagram uticaja osnovnih funkcija na efikasnost rada pozadinskog bataljona

ovih resursa pri realizaciji ostalih funkcija, pa zbog toga nisu prikazani u tabeli 3.

Uticao pojedinih funkcija na efikasnost funkcionisanja pozb pri obavljanju zadataka i realizaciji funkcije cilja određeni su ekspertskom procenom.

Radi očiglednosti, na osnovu dobijenih rezultata izrađeni su histogrami i Pareto dijagrami (slike broj 1, 2, 3, 4, 5, 6), pomoću kojih je na grafički način

Sl. 7 — Ciklogram sa prikazom količine materijalnotehničkih sredstava koja se doture jedinicama brigade pri snabdevanju u borbenim dejstvima

prikazano procentualno učešće pojedinih resursa pri realizaciji pojedinih funkcija i uticaj pojedinih funkcija na sistem (pozb).

Literatura:

- [1] Džigurski, B., Čosić, I., *Proizvodni sistemi — priručnik za projektovanje*, FTN, Novi Sad, 1975.
- [2] Borović, S., *Ekspertski sistem za rukovođenje tehničkim obezbeđenjem (doktorska disertacija)*, VVTŠ KoV, Zagreb, 1989.

Iz Pareto dijagrama uočava se sledeće:

— za funkcije snabdevanja, operativnu funkciju i zdravstvenu zaštitu angažovano je oko 77% ljudstva;

— od ukupnih materijalnih sredstava koje pozb u toku borbe doturi jedinicama, najviše se doturi pri obavljanju funkcije snabdevanja (99,5%), a neznatne količine obavljanjem funkcije ishrane i funkcije održavanja;

— najveći uticaj na efikasnost pozadinskog bataljona imaju operativna funkcija, snabdevanje i ishrana (76,4%).

Analizirajući funkciju snabdevanja po granama snabdevanja, uočićemo da se najviše materijalno-tehničkih sredstava doturi do jedinica tehničkim snabdevanjem, znatno manje intendantskim snabdevanjem i neznatna količina sanitetskim snabdevanjem, što se vidi na ciklogramu (sl. 7).

Zaključak

Na osnovu iznetog može se zaključiti da se težišno treba angažovati na unapređenju rada i postavljanju valjane organizacije rada u oblasti operativne funkcije i snabdevanja, zatim ishrane i zdravstvene zaštite.

U okviru funkcije snabdevanja, težišno se treba angažovati kod tehničkog snabdevanja, čime se jedinice obezbeđuju pre svega »energijom rata« (municija i MES, pogonska sredstva, električna energija), što je velika obaveza i izazov za jedinice tehničke službe.

- [3] Andrejić, M., *Upravljanje pozadinskim bataljonom brigade KoV u borbenim dejstvima (specijalistički rad)*, VVTŠ KoV, Zagreb, 1991.